

Szerkesztőség, Kiadóhivatal és nyomda: Bul. Reg. Ferdinánd (József főherceg-ut) 4. Telefon: 151. Sörgőzvény Közlöny, Arad. :: Az Aradi Nyomda Vállalat tulajdonosa, kiadása és rotációs nyomása. Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak: Évente 1080, félévre 540, negyedévre 270, havonta 90 Lej. Külföldre havonta 50 Lej feljebb. :: Egyes szám 5 Lej. Vasárnap 6 Lej. :: (Rucurestiben 50 bani felár.) Hirdetések tarifa szerint. ::

XLV. évfolyam, 257. szám * Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF * Szerda, 1930. november 12

A helyes sorrend

Az állam és a városok vezetésében új takarékosági irányt kapott lábra. Félreismernők a mai állapotokat, ha azt mondanánk, hogy ez a törekvés nem helyes, nem időszerű, nem szükséges. A józan, okos gazdálkodás a városok vezetésében éppoly szükséges kellék, mint a magángazdaságban.

Divatossá lett az utóbbi időben ez a takarékosági elv: „E kell szállítani a tisztviselők fizetését!” Aki nem tisztviselő-kenyéren él, annak tetszetős ez a jelmondat, akinek azonban van annyi fantáziája, hogy beleképzelje magát a tisztviselő-társadalom helyzetébe, az a legnagyobb igazságtalanságnak tartja, hogy az állami költségvetést ilyen módon akarják egyensúlyba hozni és a gazdasági krízis következményeit a köztisztviselőkre hárítani. A tisztviselő fizetése rendszerint éppen annyira elég, hogy takarékosan és beosztással megélhessen belőle családjával együtt. Amikor a tisztviselő fizetése nálunk összegben növekedett, azt mindig megelőzte a közszükségleti cikkek árának emelkedése és csak amikor az élet aránytalanul megdrágult, akkor került a sor a tisztviselők fizetésének emelésére is. Amikor tehát a tisztviselői fizetések leszállításáról esik szó, a logika törvényei szerint ezt meg kellene előzni egy olyan áresési folyamattal, amely a kenyér, a lisz, a zsír, az ipari cikkek árát lecsökkenti. Csak miután ez megtörtént, akkor lehet ezzel arányosan lépíteni a köztisztviselői javadalmazásokat is.

Hogyan kívánhatjuk a köztisztviselőtől, hogy igazságosnak ismerje el megélhetési eszközeinek redukálását, ha azt látja, hogy az állam rajta kezdi el a takarékoságot és nem pedig arra törekszik, hogy előbb a kincstár kezelésében lévő monopolcikk árának redukálásával hozzájárulna a megélhetési olcsóbbá tételéhez. Ha a posta, vasút tarifáját, a dohány árát és az adókat csökkentené az állam, lényegesen megkönnyítené ezzel a köztisztviselő helyzetét és indokoltá tenné a fizetések leszállítását is. Az állam azonban szűkmarku és jövedelméből nem akar engedni. Kérdezzünk csak meg egy szőlősgazdát. Szőlőtulajdonosnak lenni ma már a kolduskenyérről egyforma, sőt talán még annál is rosszabb. Tekintetbe vette-e az állam a szőlőtulajdonosok kétségbeesztő helyzetét az adókvótánál? Köztudomású, hogy a bornak ma alig van ára és mégis olyan adóval sújtották a szőlősgazdákat, mint amikor a bor négyszer, ötször drágább volt, mint ma. Vagy nézzük a sokat szidalmazott háztulajdonost. A házbérek lemorzsolódtak, a lakók fizetési képessége annyira csökkent, hogy alig van ház Aradon, ahol ne volna hátralekös, vagy egyáltalán fizetni nem tudó lakó. Erre a szomorú helyzetre nincs tekintettel az adóhivatal. Az nem ismer elvesztett házbérek, hanem teljes összegben követeli meg az adót. A külföldön az olyan lakás után, amely üres, nem fizet adót a háztulajdonos. Nálunk másképp van. Amíg a ház összes jövedelme 25 százalékkal nem csökkent, addig a háztulajdonos még a kiadatlan lakások után is köteles adót fizetni.

Mindezeket csak azért említjük, hogy rámutassunk arra, miszerint az állam nem enged a maga jussából és ha így van, akkor igaztalan dolog, hogy a tisztviselőfizetések redukálásával kezd meg a takarékoságot, nem pedig azzal, ahogyan kellene: olcsóbbá tenni előbb a közszükségleti és ipari cikkek árát, a behozatali vámokat leszállítani és ha az élet olcsóbb lesz, akkor kell majd a megváltozott viszonyokhoz alkalmazni a tisztviselők fizetéseit. A gazdasági egyszeregy és a logika törvénye követeli meg ezt a helyes sorrendet.

A király levélben hívta fel a liberális vezéreket, hogy vegyenek részt a parlament munkájában

BRATIANU VINTILA kijelentette,

hogy bármikor az uralkodó rendelkezésére áll — Még nem adtak pozitív választ a király óhajára —

Károly király akciója az ország talpraállítása érdekében

Bucurestből jelentik: A politikai élet szenzációja, hogy Dumitrescu a király személyi titkára a mai nap folyamán fölkereste Bratianu Vintilát, Argetoianut és Ducat. Dumitrescu a liberális-párt vezéreinek a király levelét nyújtotta át, melyben az uralkodó felkéri a liberális politikusokat, hogy Románia talpraállítása érdekében vegyenek részt a parlament munkájában és igyekezzenek annak működését hozzászólásaikkal, kritikáikkal eredményessé tenni.

Bratianu Vintila kijelentette, hogy bármikor az uralkodó rendelkezésére áll és ha a király óhajta, audiencián is hajlandó részletes programját kifejteni. Duca nem adott pozitív választ a király levelére, de ő is kijelentette, hogy bármikor rendelkezésére áll az uralkodónak. Averescu tábornokot, aki jelen-

leg még Kolozsváron tartózkodik, holnap fogja fölkeresni a király titkára.

A fővárosi lapok élénken kommentálják Károly király levelét és dicsérik az uralkodó fáradozását, melyvel az ország minden pártját be akarja vonni az ujjaépítés munkájába. A lapok véleménye szerint az ellenzéki pártok, melyek annak idején koncentrációs kormányban részt akartak venni, most nem utasítják vissza az uralkodó óhaját, melyben őket a parlamenti munkára szólítja föl. A liberális-pártban nagyon valószínű, hogy a király levele élénk vitát fog provokálni és a lapok értesítése szerint Bratianu Vintila továbbra is intranzigens marad s a párt minden egyes képviselőjének saját belátására bizza, hogy részt vegyenek-e a parlament közeli napokban megkezdődő munkájában.

Erődítményeket épít a szovjet és háborúra készülődik

Csapatösszevonások a határokon — Komoly mozgósítási hírek — A szovjet fel akarja „szabadítani” a proletárokat

Londonból jelentik: A Morning Post jelentése szerint, az orosz—lengyel, valamint a finn—orosz határon a Szovjet újabb erődítményeket épít és nagy csapatösszevonásokat eszközöl. A csapattestek élére olyan táborno-

kok kerülnek, akik részt vettek a mandzsúriai harcokban. A határmenti vidékeken komoly mozgósítási hírek keringenek. A készülő háborúnak állítólag az a célja, hogy a közép-európai proletárokat felszabadítsa.

A leszerelési konferencia a világháború halottairól

Felállással és egy pernyi csenddel áldoztak a halottak emlékének — A német, török, bolgár delegátusok kívánsága — A háborúról és fegyverszünetről nem hangzottak el beszédek —

Anglia, Franciaország és Olaszország ünnepelték a fegyverszünet évfordulóját

Genéből jelentik: A leszerelési konferenciát előkészítő bizottság mai folytatólagos tárgyalásán megkezdtek a hadianyagok készítésének korlátozásáról szóló vitát. A tárgyalásokat 11 óra tájban Loudon elnök félbeszakította és felszólította a bizottság tagjait arra, hogy néhány pillanatot szenteljenek a háború halottjainak emlékére. Loudon a következőket mondotta:

— Ma november 11-én délelőtt 11 órakor arra kérem Önöket, álljanak fel és szenteljenek egy percet ühítatos csendben a világháború halottjainak emlékére.

A konferencia tagjai a felszólításnak megfelelően felálltak és egy percet néma csendben töltöttek el. A néma megemlékezés az angol—szász országok megbízottjainak kezdeményezésére történt. Ezekben az államok tudvalevőleg a világháború befejezése napján a halottak emlékére félperces forgalmi szünet tartanak.

A német, török és bolgár delegátusok, amikor értesültek az egyperces néma megemlékezés tervéről, figyelmeztették Loudont, hogy abban csak akkor vehetnek részt, ha az egyperces egyéletes szünetet általában a világháború ha-

lottáinak emlékére szentelik és nem lesznek beszédek. Az elnök alkalmazkodott a német, török és bolgár delegátusok kéréséhez és tartózkodott minden megjegyzéstől, amely a fegyverszünetet célozta volna. Az egyperces szünet után folytatták a napirendi pontok fölötti vitát és ekkor Franciaország, Japán, Törökország és három kisebb állam ellenzésének megelőzésével elhatározták, hogy ismét tárgyalni fogják a szárazföldi fegyverkezés csökkentésének és a hadianyagok korlátozásának ügyét. Kitünt, hogy az utóbbi kérdésnek csak kevés híve van, elvileg csak az Egyesült-Államok képviselője nyilatkozott mellette.

Londonból jelentik: A fegyverszünet évfordulója alkalmából az angol főváros uccáit rengeteg flandriai pipacs tarkította. Az ismeretlen Kátóna siremlékét egész virágtorony borítja. Délelőtt 11 órakor két percig megállt minden forgalom London uccáin, még az autók motorjait is leállították. Az ucca népc két percig levert kalappal áldozott a hősi halottak emlékének. Hasonlóképpen ünnepelték meg Franciaországban és Olaszországban is a fegyverszünet évfordulóját.

Heves támadás Miron Cristea pátriárka ellen

A pátriárka félbeszakította a liturgiát, hogy üdvözöljön egy anglikán püspököt — „Eretnek“ pap a görög keleti templomban — Amit tiltanak a kanonjogi törvények

Bucurestiből jelentik: A Cuvantul mai számában feltűnést keltő támadást intéz Miron Cristea pátriárka ellen. A lap elmondja, hogy a pátriárka a gibraltári anglikán püspök társaságában — az utóbbi egyházi díszruhába öltözve — felkereste az elmúlt vasárnap a Doornika Balasa-templomot. A templomban éppen a liturgiánál tartottak, amelyet a pátriárka félbeszakított, hogy üdvözölő beszédet mondjon a vendég püspök tiszteletére. A beszéd után megölelte és megcsókolta a vendéget, majd annak kíséretében eltávozott a templomból.

Ez volt — a lap szerint — az esemény, amelyért a Cuvantul hevesen támadta a pátriár-

kát. Elsősorban azért, mert — a vallás szabályai szerint — egy eretnek papot vezetett be a görög keleti templomban. Súlyosbíró körülménynek tekinti, hogy az anglikán püspök egyházi ruhában volt. Ezenkívül vétséget követett el Miron Cristea pátriárka — állapítja meg a lap, — hogy félbeszakította a liturgiát az üdvözölő beszéd elmondására és utána nyomban eltávozott a templomból. Mindezeket a kanonjogi törvények tiltják. A Cuvantul beigéri, hogy a jövő számában részletesen fogja ismertetni azokat a vádakat, amelyeket a történetekért kénytelen az ország legfőbb egyházi méltósága ellen emelni.

Pop C. István kamarai elnök interveniál

Gazdasági kérdések kerülnek

Bucurestiben az aradi katolikus gimnázium érdekében

a parlament őszi ülészaka elé — „Nem lehet évtizedeken keresztül visszaható ereje egy gyerekes csinynek“ — A magyarság helyzetének javulását jósolja be a kamarai elnök

POP C. ISTVÁN nyilatkozik az Aradi Közlönynek

Ma elutazott Aradról Pop C. István kamarai elnök, hogy a kamara őszi ülészakaát levezesse. A kamarai elnök a délutáni órákban konopi birtokára ment és onnan utazik tovább a főváros felé. Aradról való elutazása előtt az Aradi Közlöny munkatársa felkereste Pop C. Istvánt és rövid beszélgetést folytatott az elnökkel a közeljövő terveire vonatkozólag.

— A mostani ülészaká amugy is későn nyílik meg, — mondotta Pop C. István — mert időt kellett adni az új minisztereknek, munkájuk előkészítésére. Ezért most kizárólag a gazdasági kérdéseket tárgyaló törvényjavaslatok kerülnek a parlament elé. Örülök fogunk, ha karácsonyig ezeket sikerül letárgyalni. De a legfontosabb probléma most, a gazdasági helyzet megjavítása és minden más kérdés egyelőre háttérbe szorul.

— Mi igaz azokból a hírekből Kegyelmes Uram, amelyek a kormány újabb átszervezéséről szólnak?

— Semmi — válaszolta röviden az elnök — Mironescu miniszterelnök az uralkodó kívánságára került a kormány élére és ez a kormány meg is marad, dacára minden ellenzéki akciónak.

A következő kérdés az aradi katolikus gimnázium nyilvánossági jogáról szólt.

— Meg fogom Bucurestibe való érkezésem után vizsgálni ezt a régóta húzódó ügyet — jelentette ki Pop C. István — és mindent megteszek az aradi magyarság kérésének teljesítésére. Magam is azon a nézetem vagyok, hogy nem lehet évtizedeken keresztül visszaható ereje egy gyerekes csinynek és ez nem lehet akadálya a nyilvánossági jog visszaszerzésének.

— Kegyelmes Uram, nem kell elielejteni, hogy Pteancu, aki megakadályozta ezuttal is a nyilvánossági jog visszaadását, még Anghelescu kreaturája.

— Tudom nagyon jól — válaszolta a kamarai elnök — a liberálisok távozásuk előtt körülbástyázták hivatalnokaikat egy sereg törvénnyel, úgy, hogy azokat eltávolítani nem lehetett. Ezek igyekeztek és igyekeznek még ma is akadályokat gördíteni a kormány munkája elé. De feltétlenül meg fogom vizsgálni az aradi katolikus gimnázium kérdését. Mi különben mindenben igyekezünk a magyarság jogos kívánságainak eleget tenni és ezért nem

volt helyénvaló az a sok kifakadás, amely a szatmári nagygyűlésen elhangzott. A szabad választások nyomán a magyarság bekihirdette képviselőit a parlamentbe. Ez a politikai élet legelőkelőbb követelménye és a parlamenti képviselők szabadon adhatják elő a képviselőházban vagy a szenátusban panaszukat. A nemzeti-parasztpárti kormány többet tett két év alatt a kisebbségért, mint amennyit az előző kormányok tíz éven át.

— És a kisebbségek helyzete a jövőben is csak javulást mutat — folytatta Pop C. István.

Az aradi városházán a magasabb állású tisztviselők képzettsége nem felel meg a törvény előírásainak

Dr. Lutai polgármester nyilatkozata a fizetések le- szállításáról és inkadrálásról — Miért nem tud a város építkezni és utat javítani? — A tisztviselők fizetése hatalmas összegeket emészt fel — 10—12 milliót akar megtakarítani a város évenként

zö tisztviselő lehet. Az aradi városházán egy sincs ilyen. A véglegesített tisztviselők fizetése az inkadrálás után is a régi marad. Csupán a minősítésük változik meg, az előbb említett feltételek alapján.

A városi tisztviselők között általános megdöbbenést keltett az Aradi Közlöny híradása, amelyben beszámolt arról, hogy a város vezetősége az inkadrálás során leszállítja a városi tisztviselők fizetését. Az ügyben ma felkerestük Lutai Cornel dr. polgármestert, aki a tisztviselőkar érdekeit mélyen érintő munkálatakról a következő információkat adta:

— Az inkadrálás tulajdonképpen átszervezés. A városi hivatalokat oly módon szervezzük át, hogy csak annyi tisztviselője legyen a városnak, amennyire feltétlenül szükség van. Eddig az volt a helyzet, hogy az egyes uralomra kerülő politikai pártok szolgálataik jutalmaként kinevezték a különböző városi hivatalokba párthiveiket. Így szaporodott azután fel a tisztviselői kar létszáma, egészen a mai nivåóig, amikor évenként 32 millió lejt fizetünk ki tisztviselőknél és alkalmazottaknak. Most azután pontosan meg fogjuk állapítani, hány tisztviselőre van szüksége a városnak. Ha kevesebbre mint ma, akkor leépítünk, ha többre, akkor felveszünk. Az új beosztásnál a törvény értelmében figyelembe kell venni a végzettséget és a szolgálati évek számát. Nyugodtan állíthatjuk — jelentette ki a polgármester — hogy

az aradi városházán a magasabb állásokban egyetlen tisztviselő nincs, akinek végzettsége megfelelné a törvény előírásainak.

Szolgálati főnök az új közigazgatási törvény szerint csak egyetemi végzettséggel rendelke-

Hat eng. végeladás!!

Str. Pirlol 5., Színház mögött.

Férfi- és női ingek, hálóingek, combinege, flanel és bársonyok stb.

minden elfogadható árban eladtnak

— Az agrártárgyalások során Románia és Magyarország közvetlen összeköttetésbe kerülnek egymással és ez maga után vonja, hogy a kormány a szívélyes viszony kialakítását azzal is igyekszik elősegíteni, hogy a magyarság helyzetét megkönnyíti az országban. Ezt lesz hivatott megvalósítani a kisebbségi törvény is, amelyre azonban — a hatalmas és fontos gazdasági problémák miatt — csak újév után kerülhet sor.

A gazdasági helyzetről beszélve, a kamarai elnök leszögezte, hogy a legfontosabb rendszabály a védővámok eltörlése lesz, melynek jó hatása nyomban érezhető lenne. Atte-reljük a szót az aradi Victoria bankra, amely — értesülésünk szerint — szanálása után elsősorban a mezőgazdaságnak fog 12 százalékra kölcsönt adni.

— A betétesek általános bizalommal fogadják a kormány mentőakcióját és most nyugodtan várják a Banca Nationala által bevezetett kölcsönt. Mindegyik jól tudja, hogy saját érdekeit szolgálja, ha a maga részéről is segítségnyújt a bank megmentéséhez. A megye gazdálkodói hatalmas támaszt fognak ebben a pénzintézetben találni.

A kamarai elnök még egyszer hangsúlyozta, hogy Bucurestibe érve, feltétlenül eljár a katolikus gimnázium érdekében.

— Tudják nagyon jól, — mondotta búcsúzóul Pop C. István — én nem vagyok fártzeus, amit megigérek, azt be is tartom....

A Fábian-uccai ház kapuja előtt már várakozott a szép, Bucuresti jelzésű gépkocsi, amely a kamarai elnököt a főváros felé viszi, ahol már erősen lüktet a parlamenti ülészak megnyitásával feléledő politikai élet.

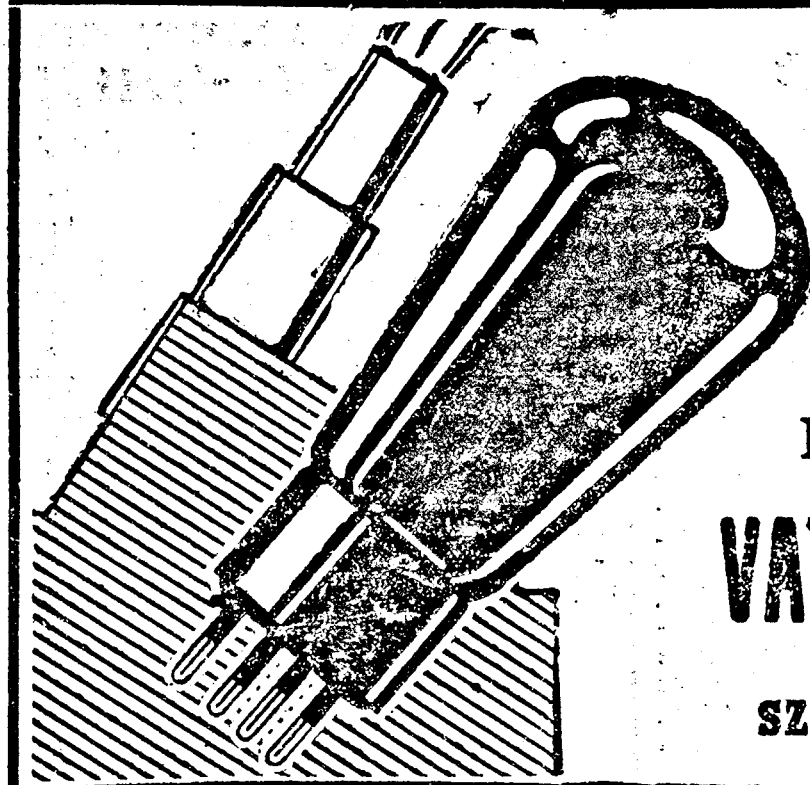
(m. r.)

Egy temesvári cipészsegéd rablóbandát szervezett a Magyar Alföldön

Elfogták és ellélik a banda tagjait — A bandavezér súlyos dologházi büntetést kapott.

Budapestről jelentik: Somogyi Bálint temesvári cipészsegéd több hónappal ezelőtt átszökött a határon Magyarországra és az alföldön valóságos rablóbandát szervezett meg, amellyel rettegésben tartotta a községeket. Többek között Tiszakürtön kifosztotta az arzen-perék ügyében letartóztatott asszonyok házáit. Hosszas üldözés után sikerült csak elfogni Somogyit a társaival együtt. Elsőfokon a kecskeméti törvényszék ítélkezett felettük, amely Somogyit legkevesebb nyolc évi dologházra ítélte, társait pedig 14 napi fogházbüntetéstől két évig terjedő fogházbüntetéssel sújtotta.

A Tábla most foglalkozott a felelősség folyán eléje kerülő ügyvel és Somogyi büntetését két évvel felemelte, de ugyanakkor megnövelte társainak büntetését is. Így Bladár Pált 3 évi fogházra, Klugel Józsefet egy évi börtönre, Herczeg Lajost 3 évi fogházra és Herczeg Lajosnét két havi fogházra ítélte.

Hangosfilm

és egyéb hangerősítő berendezésekben

átütő
hangerősítő
nyújt

VATEA Px460

speciális
szupererősítő cső
12 watt teljesítmény.

Vezérképviselő: VÉRTES VILMOS, mérnök Arad.

A londoni román követség kereskedelmi attaséja az Aradi Közlöny útján válaszol

Mivel vádolták NONU MIRCEA attasét? — az ellene emelt vádakra

Kalamár Jánosné csermői malomtulajdonos felesége, az attasé nővére Londonba küldte a bátyjáról megjelent közleményeket — Titulescu és Nonu „affér” — „Ha igazak a vádak, megérdemelném, hogy fegyvert emeljenek reám!”

Néhány héttel ezelőtt meglepő konfliktus híre járta be a romániai sajtót, amely szerint a diplomáciai életben az a szokatlan eljárás merült fel, hogy a londoni román követség kereskedelmi attaséja, Nonu Mircea, titokban jelentéseket küldött a londoni követségről, Titulescu-ról, a bucuresti-i kormánynak. De nemcsak sajtó-, hanem politikai körökben is élénken kommentálták ezt a szokatlan ügyet, mert állítólag Titulescu a titkos jelentések miatt, a kereskedelmi attasé visszahívását követelte és amikor a román kormány vonatkozott a kérdésnek eleget tenni, sürgönyileg értesítette a miniszterelnököt, hogy állásáról lemond.

Különös jelentőséget adott a dolognak, hogy az ügyben Titulescu volt belekeverve, aki itthon politikai pártállás nélkül bírja a vezető politikai körök bizalmát és akinek elismerten nagy diplomáciai tekintélye van külföldön, aminek Románia eddig felbecsülhetetlen nagy hasznát látta.

A konfliktus híre Aradmegyében is nagy feltűnést keltett, mert Nonu Mirceának, aki bihari származású, itt is számos rokona és jóbarátja él. Egyik huga, Nonu Luci, Kalamár János csermői malomtulajdonos felesége, aki amikor a lapokból olvasta a bátyjáról szóló közleményeket, nyomban elküldötte azokat Londonba. Nonu Mircea most válaszolt huga levelére és a választ Kalamár Jánosné ma elhozta az Aradi Közlöny szerkesztőségébe. Románia londoni követségének kereskedelmi attaséja levelében érdekes kijelentéseket tett a Titulescu-afférra vonatkozólag:

„A legkriminalisabb és leggyávabb inzultusnak tartom szerény személyem részére, — írja Nonu kereskedelmi attasé — azokat az állításokat, hogy az én aktivitásom és programom Londonban kiváló és szeretett professzorem, Titulescu miniszter ur ellen irányult, akit pedig én mindenkor értesítettem tervemről és jelentéseimről. Semmi sem történt az ő tudomása nélkül. Mindenről, amit írtam és jelentettem, másolatot küldtem neki, akár a Lidón, akár Gonfben, vagy másutt tartózkodott is a miniszter ur. Örülök és lelkiismeretlenné kellett volna lennem, ha egy percig is arra gondoltam volna, hogy a legcsekélyebb mértékben és csaknem Titulescu miniszter ur tekinté-

lyét. Hogyan küzdenék egy hatalmas program megvalósításáért, ha az a szándékom lenne, hogy ilyen kiváló személyiség ellen intrikáljak, aki legkomolyabb és legértékesebb szószólója hazámnak a külföldön. Ha ez tényleg megtörtént volna, úgy én volnék a legveszedelmesebb ellensége az országnak, aki megérdemli, hogy fegyvert emeljenek rá. Ezzel szemben az én programom konstruktív és semmi esetre sem romboló az ország mai nehéz viszonyai között. Szeretném, ha ezt a levelemet publikálná, hogy köztudomású legyen ellenségeimnek az a szándéka, amely ezzel a rágalmozó kampánnyal éket akart verni közém és Titulescu miniszter ur közé, aki pedig egész életemben igazi protektorom és támogatóm volt”.

Maximálják a köztisztviselők fizetéseit

Kimutatás készült a főtisztviselők havifizetéseiről — A hatalmas dotációk megdöbbentették a kereskedelmi minisztert — Tabló 140—200 ezer lejes havifizetésekről

Bucurestiből jelentik: Voicu Nitescu ma a gazdasági intéző bizottság elé terjesztette az autonóm intézmények vezetőinek névsorát és fizetési illetményeiknek kimutatását. Ezzel az volt a szándéka Voicu Nitescunak, hogy az ellenzéki pártokat elhallgattassa. Állandó veszőparipának használták fel az autonóm intézmények vezetőinek és különböző bizottságainak magas fizetéseit. A most összeállított névsor az ellenzéki pártokat igazolta, mert kiderült, hogy a vasuti intézmények vezetői átlag 100 ezer let havi fizetést élveznek.

A közlekedésügyi miniszteriumhoz beérkezett adatok valósággal megdöbbentették a minisztert. Kiderült, hogy Vogtberg Henri, a vasuti jóléti intézmény vezérigazgatója havonként 140.000 lej, Andronescu igazgató 75.000 lej és Merenta aligazgató havi 69.500 lej fizetést kap. A központi felügyelő-bizottság tagja a tekintélyes összeget kitevő remuneráción kívül évenként 200.000 lej lakbérpótlékot kapnak. Voicu Nitescu közlekedésügyi miniszter a tapasztaltak nyomán elhatározta, hogy a parlament megnyitása után törvényjavaslatot terjeszt elő, amely a tisztviselők fizetését maxi-

A gazdasági válságot békeszerződések okozzák

A cseh német nemzeti párt feltűnést keltő határozati javaslata „A békediktátumokat a béke érdekében módosítani kell”.

Prágából jelentik: A csehországi német nemzeti párt Cseh-Lippauban gyűlést tartott, amelyen több parlamenti képviselő is felszólt. Az elfogadott határozati javaslat kimondta, hogy a megváltozott világpolitikai helyzet és a tarthatatlan békediktátumok revíziójának mindinkább népszerűsítő szükségessége kötelezővé teszi a cseh német részére, hogy határozottabban folytassa harcát a német szabadság kivívása felé.

A párisi békediktátumokat épen a béke érdekében mihamarabb módosítani kell s az önrendelkezési jog alapján Európa új rendjét kell fölépíteni, amely meghonosítja az új nemzeti államokat. Európa új rendje előbb-utóbb valóra válik, a német ség ellenségeinek erőlködései ellenére is és a német nemzeti politika kötelessége, hogy védekezzen a cseh feudalizmus ellen. A határozati javaslat elszögezi, hogy a gazdasági válságot a békeszerződések okozzák, amely Csehországban a speciálbelpolitikai helyzettel súlyosbodnak.

málja, még pedig oly értelemben, hogy senki sem kaphasson havi 50 ezer lejnél magasabb fizetést. A maximális legnagyobb akadály: Stan Vidrighin képezi, akinek illetményei szerződésileg biztosítottak. A tegnapi lapok tudósítják, hogy Vidrighin a takarékoság elvének a kedvéért hajlandó szerződésileg biztosított illetményeinek egy részéről lemondani, ezzel is könnyíteni akar a kormány helyzetén.

Az aradi mozik mai műsora

5. 7 és 9 órákor.

CENTRAL: Utoljára, HAROLD LLOYD A KÉPZŐ NAIK KÖZÖTT. Nagyszerű kalandkép, a világhíres filmkomikus első hangosfilmje. Az előadások megkezdésekor az ajtók lezártnak.

SELECT: Premier, FELESÉG VAGY SZERET (A kitasított.) Társadalmi erkölcsdráma. Főszereplők: Corinne Griffith, a Trafalgári oroszlán c. hangosfilm feledhetetlen Lady Hamilton-ja.

ELITE: Új műsor. A TERROR. Edgar Wallace világhírű bűnügyi regény nyomán. Főszereplők: Maxime Avov és Edward E. Horton.

GRADISTE: Új műsor. AZ ÍTÉLET. Dráma. Főszereplők: Olga Tschechowa.

Sulyos botrány a nagyváradi színház egyik női öltözőjében

Az elmúlt napokban az egyik éjszakai előadás keretében a nagyváradi színház elsőrendű női öltözőjében sulyos botrány játszódott le. Valami jelentéktelen vita következtében Szakács Árpád operett-rendező berontott az Aradon is vendégszerepelt Pálffy Olly öltözőjébe, ahol a szereplő toalettie akkor még csak az öltöztető kezeiben volt, míg a művész testén a ruha volt az egyetlen idegen anyag. Mindez azonban nem feszélyezte a rendező urat, sőt ellenkezőleg, direkt belelovalta magát a helyzetnek megfelelő izetlenségbe és válogatlan kifejezésekkel illette a színésznőt, Pálffy Ollyt, aki egyébként Karácsonyi Ily, az ismert primadonna huga, csak az öltöztető védte meg a további inzultusoktól, amelyek állítólag csaknem a tettegességig fokozódtak. Ebben a kétségbeesett hangulatban következett Pálffy Ollynak egy függöny előtti száma, amelynek a második strófája közben vette észre, hogy a frissen kapott kupié előadásánál sugó nélkül hagyta. Emiatt kénytelen volt a rivalda elől távozni. Érthető, ha az előző kínos incidensek után ebben már tendenciát látott. A művész a történetek miatt megtorló lépéseket tett.

— **Katonai okmányok felülvizsgálása.** A hadkiegészítő parancsnokság felhívja az 1898. évi születésűket, hogy november 12-én, továbbá az 1897. évi születésűket, hogy november 13-14-én jelentkezzenek az aradi rendőrkezesúrán, katonai okmányaik felülvizsgálása céljából.

— **Kéménytűz.** Ma délután jelentették az aradi tűzoltóságnak, hogy a prefektus házában, Boulevard Carol (Erzsébet körút) 34. szám alatt tűz ütött ki. A tűzoltóság gyorsan kivonult a helyszínre és a tüzet pár perc alatt eloltotta. A tüzet a felgyülemlett korom meggyulladására okozta.

— **Wizo-gyűlés.** Ma este 6 órai kezdettel tartotta a Wizo (Zsidó Nők Kultur Egyesülete) rendezet heti kulturgyűlését a zsidó kulturházban. A gyűlésen dr. Ujhelyi József „Zsidóság a kultúra terén” címmel tartott hatalmas és minden vonatkozásában érdekes előadást. Bemutatta a zsidók nagy jelentőségét a világkultúrában. Felsorakoztatta a nagy zsidó kultúrferfiakat a világ különböző nemzetének kulturájában. Majd foglalkozik a tősgyökeres héber kultúrával s azok nagyjaiival egészen a mai időkig. Végül megállapítja, hogy a zsidók hatalmas jelentőséget gyakorolnak a világ kulturájára. Az értékes és szépen összeállított előadást a tagok nagy tetszéssel fogadták, melynek befejeztével a gyűlés véget ért.

— **Halálozás.** Dr. Lehel István, körmeneti főorvos, Peccsenye István fia, hosszas szenvedés után meghalt. Szerdán temetik Körmenen.

— **Az „Érdekes Ujság” képes hetilap.** a közel jövőben ismét megindul. A lapban helyet talál a világesemények mellett, irodalom, képzőművészet, sport, színház, testnevelés, rádió és társasági élet, azonkívül minden, az olvasót érdeklő esemény. Reméljük, hogy a képes lap gazdag tartalmánál fogva, rövid időn belül népszerűvé fog válni.

— **Államiériak, politikusok, művészek nyilatkoznak a Színházi Élet új számában a Miss Magyarország választás jelentőségéről.** Ince Sándor hetilapja a héten öt premierről hoz beszámolót: a Nemzeti Színház, Művész Színház, Magyar Színház, Belvárosi Színház és Terezkörúti Színház ujdonságának legerősebb jelentékeit közli pompás képekben. Ezenkívül rengeteg érdekes cikket, riportot és gyönyörű mélynyomású képet közöl a Színházi Élet új száma. Egyes példányainak ára 40 lei, negyedévi előfizetési díj 450 lei. Kiadóhivatal: Budapest, VI., Aradi-ucca 8. szám.

— **Az aradi Iparosotthon műkedvelő csoportja** vasárnap este 9 órakor az Iparos Kulturházban közönlapra megemelte a „Tartalékos férfi” című 3 felvonásos vígjátékot. A színdarabban a következő szereplők tűntek ki: Boros Frigyes, Szegő Magda, Gaáli László, Nógrádi Böske, Bodnár József, Spitz Lajos, Gál Ilus, Diósi Lajos, Pantea György, Mandl László, Breibart Lászlóné, Szegő Szilárd és Haász Margit. A nagyszerű vígjáték után tánc következett, mely kitűnő hangulatban ért véget.

Majdnem betiltotta a rendőrség a budapesti habaréegyüttes aradi vendégszereplését

Előbb úgy látszott, hogy minos rendben a társulat működési engedélye — Mikortól kell számítani az engedély érvényét: a kiadás dátumától, vagy a tagok Romániába való érkezésének időpontjától —

A budapesti kabaré-együttes aradi vendégszereplése elé tegnap váratlan akadályok merültek fel, amelyek egészen a késő délutáni órákig bizonytalanná tették az ensemble aradi előadásainak megtartását. A baj a játszási engedély körül támadt, amelyet minden esetben be kell mutatni az erkölcsrendészeti igazosztályon *Vebelean* komiszárnál, aki azután kiadja a helyhatósági engedélyt.

A Bucarestiben megszerzett játszási koncessziót, amely *Paukerow* Leonard közszolgálati újságíró nevére szólott, annak rendje és módja szerint be is mutatták a rendőrségnek, ekkor azonban kiderült, hogy az egy hónapi időtartamra szóló engedélyt még október 8-án adták ki és vita indult meg afelett, hogy az engedély érvényét mikortól kell számítani: a kiadási dátumtól kezdődően, vagy onnan, am-

kor a koncesszióval tagok beléptek az ország területére. A színház megbizottja természetesen az utóbbi gyakorlati használatból érvelt, mert biztosra vette, hogy az együttes tagjai az engedély kiadása után nem ültek mindjárt vonatra.

A komiszárnak elmondta az érvelést, azonban kijelentette, hogyha a társulat történetesen mégis az engedély megszerzésekor, vagy közvetlenül utána érkezett be az országba, az előadásokat a rendőrség nem engedélyezi. A tagok külföldi útleveli voltak a döntő dokumentumok, amelyekkel igazolták, hogy az együttes csak október 14-én lépett román területre, tehát november 14-ig joga van a régi engedély alapján játszani. Ilyen előzmények után bonyolították le a budapesti vendégek veszélyben forgott színházi fellépéseiket.

LE GUJABB. Lemondott a belga kormány

Brüsszelből jelentik: Jasparr kormány ma visszalépett. A belga kormány lemondásának oka az, hogy a liberális párt felszólította azokat a minisztereket, akik a pártnak

tagjai, hogy a Kormányból lépjenek ki. Azt hiszik, hogy Jasparr miniszterelnök újra megbízást fog kapni a királytól.

Katasztrófális vihar az Északi-tenger partvidékén

Egy halászbárka hét matrózzal elsüllyedt — Hőforogteteg, zuhogó eső és jégzápor

Hamburgból jelentik: Hétfő este óta az Alsó Elba területén és az Északi tenger partvidékén óriási vihar dúl, erős északnyugati szél, zuhogó eső és jégzáporok kíséretében. Holgerlandból másodpercenként 20 métert haladó hófelhőket jelentenek. A német tengerészeti őrség ujjabb és ujjabb viharokat vár. Az Alsó Elbán a

hajózás nagy akadályokba ütközik. Az angol Induna gőzös jelentést adott le Wesermündébe, amelyben közli, hogy Wesermünde előtt egy halászbárka küzdök a viharral és hét matróza élet-halálharcot viv. A hamburgi Fremdenblatt föltevése szerint a hajó már el is süllyedt és a hét matróz a hullámsírban lelta halálát.

„Piszkos kutyák csordája!”

Épületes vita az angol alsóházban, vagy ahogyan az angol hidegvér fest — Sulyosan sértgették egymást az angol alsóház tagjai

Londonból jelentik: Az angol alsóházban a kérdések egész özönével halmozták el *Graham* kereskedelemügyi minisztert az orosz dumping ügyében. *Graham* a kérdésekre reflektálva azzal érvelt, hogy oly kevés dumping áru érkezett csak Angliába, amely nem volt elegendő ahhoz, hogy felvegye a versenyt az angol árucikkkel. Majd a közoktatásügyi bizottsági tárgyalás során az iskola-novella vitájában az egyik bizottsági tag kijelentette, hogy az angol szülők ujjabb nem akarják 14 éven fejjüli gyermeküket iskoláztatni. Erre *MacGovern* bizottsági tag élesen közbeszólt:

— **Hazugság!**

Az elnök a sértő kifejezés visszavonására szólította fel *MacGoveln*t, aki azonban nem akarta teljesíteni az elnök kérését, amire kitasították a teremből. Ez azonban nem mont simán. Izzgalmas szócata fejlődött ki, amely-

nek során ismét *MacGoveln* éles hangja csattant ki, amint részölt *Lady Astor* női bizottsági tagra:

— **Mit beszél Ön, hiszen még soha életében egy vasat nem keresett...**

A speakert kellett igénybevenni, aki nagynehezen rendet teremtett a veszekedők között. A Ház csakán mindjárt tárgyalni is kezdte *MacGoveln* provokációjának ügyét és 305 szavazattal 40 ellenében kimondotta, hogy öt napra kitiltja a sértgettőt a Házból. Amikor a határozatot kihirdették, *MacGoveln* ráordított a szocialista képviselőkre:

— **Igy bántok az éhezőglő tömeggel is...**

Majd meghajolt a szélső baloldal felé és a küszöbről visszafordulva így kiáltott fel:

— **Piszkos kutyák csordája!**... — szólt és angol hidegvérrel kilépett a folvosóra.

a Courrier Colonial kiadása Párisban, terjesztéséről azonban a Lörincz Ernő könyvbeszerzési vállalata is gondoskodik Budapest, VIII. Üllői-ut 18. sz.

— **Az Aradi Nyugdíjas Egyesület hivatalos közleménye.** Értesítjük a pénzügyigazgatásnál fizetett nyugdíjasokat, miszerint arra való tekintettel, hogy a folyó havi nyugdíjak ezideig nagyobb részét még kifizetve nem lettek és a november 1-én esedékes volt házbérlétozások a nyugdíjasok helyzetét még sulyosabbá tették, a pénzügyminiszterhez távirati felterjesztést tettünk és a nyugdíjak sürgős kifizetése céljából intézkedést kértünk. Az elnökség.

Szörmék legolcsóbban,
Bundákat mérték után készít

Neuländer E. szücs

Fischer Eliz-palota az udvarban
Szombaton zárva.

Le nem eresztett sorompó okozta a ploesti-i katasztrófát

Kilenc ember meghalt, heten súlyosan megsebesültek. — Letartóztatták a sorompóért s az autobusz soffőrijét.

Ploestiből jelentik: A ploesti-i gyors Valcoi közelében elütött egy csukolt teherautót, melyben a soffőrön kívül 17 utas szorongott. Az ut Valcoi felé magas hegyeken vezet keresztül és annak jórésze szerpentin alakban fut fel a hegyen. Az utat több helyen vasúti sín szeli át. Amikor az autó az egyik helyen a sinen át akart menni, ahol a sorompó nem volt leeresztve, az alig pár méternyi kanyar miatt nem kényszerült a közeledő gyorsvonatot és így megtörtént a katasztrófia.

Az összeütközés következtében a vonat az autó hátulso részét a szó szoros értelmében pozdorjává törte. A 18 utas közül csak a soffőr és a mellette lévő utas menekült meg, míg hét utas súlyosan megsebesült, kilencen pedig meghaltak. Ploestiből a helyszínére csakhamar segélyvonat érkezett, mely a sebesülteket a ploesti-i kórházba szállította, ahol azoknak jórésze a halállal vívódik. A halottakat sikerült agnoszkálni s megállapítást nyert, hogy azok csaknem mind campinai lakosok voltak. A vasúti őrt, aki elfelejtette a sorompót leeresztetni, letartóztatták. Ugyancsak őrizetbe vették a soffőrt is.

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Egy adósság, amely 18 milliárdról kilenc milliárdra csökkent

Romániának az osztrák-magyar monarchiáról magára vállalt államadósságait felére redukálták Párisban

Bucurestiből jelentik: A volt osztrák-magyar monarchia államadósságainak az utódállamok között való szétosztása alkalmával Romániára 18 milliárd 200 millió lej esett. A Romániában lefolytatott tárgyalások után ezt a kvótát 12 milliárdra szállították le, azonban a

Kormány ezzel sem volt megelégedve. Most Párisban befejeződtek az erre vonatkozó tárgyalások, amelyek Romániára nézve sikerrel jártak, amennyiben az adósság-részesedést kilenc milliárd 700 millióban állapították meg véglegesen.

A Gyáriparosok Szövetsége harcot kezdett Ötmilliárdos üzlettől esik el a kartellben levő biztosítók ellen

Kartell, ha nem mérsékli díjtételeit — Az eddigi tárgyalások nem vezettek eredményre

A kartellbe tömörült belföldi biztosító intézetek számára is bekövetkezett a dekonjunktura. Ezen annál kevésbé lehet csodálkozni, miután a belföldi biztosítók a piac kiszolgáltatottságának tudatában, olyan igényekkel léptek fel, hogy azoknak teljesítése a mai néhez gazdasági viszonyok mellett nem racionális. A belföldi biztosító intézetek kartellje egyedül arra volt jó, hogy az illetékeket minden különösebb indok nélkül felszóróhják, ezzel szemben az esedékességeket tetszés szerint prolongálják. Az utóbbi esztendőben a megbízhatóság kérdésének labilitása is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az érdekeltek a biztosítási üzletekkel szemben tartóskodóan viselkedtek.

Ez a lappangó ellenszenv most egy erőlyes akcióban nyert kifejezést, amennyiben a romániai gyáriparosok körében néhány hónappal ezelőtt akció indult meg a gyári biztosítók centralizálására. Ez a mozgalom annál nagyobb jelentőségű, miután a belföldi biztosítóintézetek üzletkörének igen jelentős ágát képezi az ipari biztosítás. Erre az erőlyes fellépésre az szolgáltatott okot, hogy a belföldi biztosítóintézetek a maguk kartelljének tudatában, oly magas díjtételeket vezettek be, hogy azok bizony súlyosan nyomták a minden vonalon racionalizálni kezdő gyáriparat.

A mozgalom a nagyszabású gyáriparosok

köréből indult ki és máris meglepő eredménnyel járt, amennyiben az érdekeik védelmében összetömörült iparvállalatoknak a kartellen kívülálló intézeteknél 20, sőt 25 százalékkal olcsóbb prémiumot sikerült elérni. A kartellben lévő biztosítóintézetek elleni ellenszenvet má sem bizonyítja jobban, minthogy az első felhívásra több, mint 5 milliárd lej értékű biztosítást jelentettek be a nagyvállalatok olcsóbb díjtételű, erősebb garanciájú és előnyösebb feltételű biztosításokra való konvertálás céljából.

A gyáriparosok szövetségének bucuresti-i Központja megindította a tárgyalásokat, úgy a kartellen belül, mint a kartellen kívülálló intézetekkel, ennek a nagyszabású üzletnek a lebonyolítására. Már a tárgyalások első fázisa konfliktusra vezetett, amennyiben a kartellben álló intézetek elhatározták, hogy nem tárgyalnak a gyáriparosok szövetségével. Bizonyosra veszik ugyanis, hogy a kartellen kívülálló intézetek, töke híján nem vállalhatják az üzletet és így a maguk számára továbbra is biztosítani akarják a horribilis díjtételeket.

A gyáriparosok egész természetesen szükségesnek és közérdekűnek tartják a maguk akcióját és most már egész komoly formában veszik fel a tárgyalásokat a kartellen kívülálló vezető külföldi érdekeltségekkel. Valószínűnek látszik, hogy a harc a gyáriparosok győzelmével fog végződni.

Megalakul a Banca de Sanare

Szanálják a mezőgazdasági kölcsönöket.

Bucurestiből jelentik: A kormány gazdasági bizottságának tagjai ma foglalkoztak a mezőgazdasági kölcsönök konvertálásának ügyével és elhatározták, hogy a konvertálás céljából létesítendő bankot Banca de Sanarenek fogják elnevezni. Manoilescu elégedetlen a törvény szövegével, amit bizonyítani látszik az is, hogy az utóbbi időben nem jelenik meg a gazdasági bizottság ülésein. Manoilescu miniszter különben a jövő héten Genfben utazik, ahol a gazdasági konferencián a kormányt képviselni fogja.

— **Állatexport-szindikátus Kolozsváron.** Kolozsvárról jelentik: Tíz vármegye gazdasági állást foglalt az állatexportóri szindikátusok Kolozsváron való tömörítése mellett. A mai nap folyamán Moldovan miniszter jelenlétében megalakult az itteni állatexportóri szindikátus.

— **Tanulmányozzák a mezőgazdasági adósságok kérdését.** Bucurestiből jelentik: A kormány Manoilescu ipar- és kereskedelemügyi minisztert bizta meg a jelzáloghitelintézet és a mezőgazdasági adósságok kérdésének a tanulmányozásával. Manoilescu a közeljövőben jelentést tesz erről a minisztertanácsnak.

— **Kolozs megyében 282 korcsmát bezártak.** Kolozsvárról jelentik: Kolozsváron és a megyében 282 korcsmát zárnak be, mivel azok nem tudják italmérési illetékeiket fizetni. Ennek az intézkedésnek az értelmében Kolozsváron eddig már 104 korcsma működését szüntették be.

Kizárják a nőket és a kiskorú férfimunkásokat az ipari üzemekből

A munkaügyi minisztérium feltűnést keltő törvénytervezete — Tiltakoznak a gyáriparosok

Bucurestiből jelentik: A munkaügyi minisztérium tervezetet dolgozott ki a kiskorúak és a nők foglalkoztatásáról. A tervezetnek az a jelentősége, hogy ezzel Románia is nyugati mintára oldja meg ezt a fontos szociális problémát. A rendelet minden ipari munkából kizárja a 18 éven aluli férfiakat és bármilyen korú női munkásokat. A rendelkezésnek ezzel az az intenciója, hogy a tudóvész terjedése elé gátat szabjon. Sajnálatos következménye lesz egyben a munkaügyi minisztérium rendeletének, hogy egy egész sereg iparvállalat kénytelen lesz ebbe a kategóriába sorozható munkásgárdáját elbocsátani.

A veszélyes és egészségtelen iparágakról szóló törvény 19-ik szakaszára való hivatkozással, a rendelet a fiatalok férfimunkásokat és nőket, majdnem az összes ipari- és bányavállalatok alkalmazásából eltiltja és igen sok olyan szakmai ágazat van, ahol nő egyáltalában nem alkalmazható. A gyáriparosok most mindent elkövetnek, hogy a tervezetet revízió alá vegyék. A munkásszervezetek vezetői azonban hozzájárultak a rendelet ezen alapgondolatához, mert úgy gondolják, hogy ezzel sok családfenntartó munkás kap majd munkalehetőséget.

A szerkesztésért ideiglenesen
SALGO HENRIK
felel.

AZ
UJSÁG

Utazási Irodája

BUDAPEST, VII. Erzsébet-körut 43.
levélben is készséggel áll mindenkinek
rendelkezésére teljesen díjtalanul.

HA UTAZNI AKAR,

feltétlenül az Ujság Utazási Irodájához
forduljon felvilágosításért. — Szakszerű
válaszok, gyors és pontos elintézés.

